

SZTÁRÜGYVÉDEK

A fogyasztóvédelem szakértői a magyar Nadernek nevezik... Ehhez persze tudni kell, hogy a nevezett úr, mondhatni, alapjaiban rengette meg az amerikai autóipart azzal, hogy feltárta a General Motors egyik termékének hibáit. Dr. Strasser Tibor ugyan nem rengette meg alapjaiban a nagyhatalmú Merkurt, OTP-t, Pénzügyminisztériumot s egyéb hivatalokat, amikor – még a nyolcvanas években – 24 vagy 45 forintos ügyekben precedenspereket indított ellenük, a Strasser keverte „métely” viszont sokkal általánosabban és sokkal radikálisabban hatott. Strasser szinte a kiszolgáltatott állampolgár szimbólumává vált, aki megelégtelte kiszolgáltatottságát, és fellázadt ellene.

GYÉMÁNT MARI ANN interjúja.

– Bébólgatnak a Liszt Ferenc téri fák, édesanyja lakásában vagyunk. Mindenütt fényképek... Ez egyben a gyermekkori környezet?

– Nem. Csak 1968 óta lakunk itt. Gyerekkorom színhelye a Rózsa utca és a Király utca sarkán álló ház volt. Akkor ugyan Majakovszkij utcának hívták, de én abba a korosztályba tartozom, amelyik szüleitől még úgy hallotta, hogy ez a Király utca... Ez tehát nem a gyermekkori lakás, de néha elszámolgotok magamban, s rájövök, itt már több időt töltöttem, mint a Király utcában.

– Annál is inkább, mert ma is mindennap megfordul itt. Ennyire kötődik az édesanyjához? S általában a családhoz?

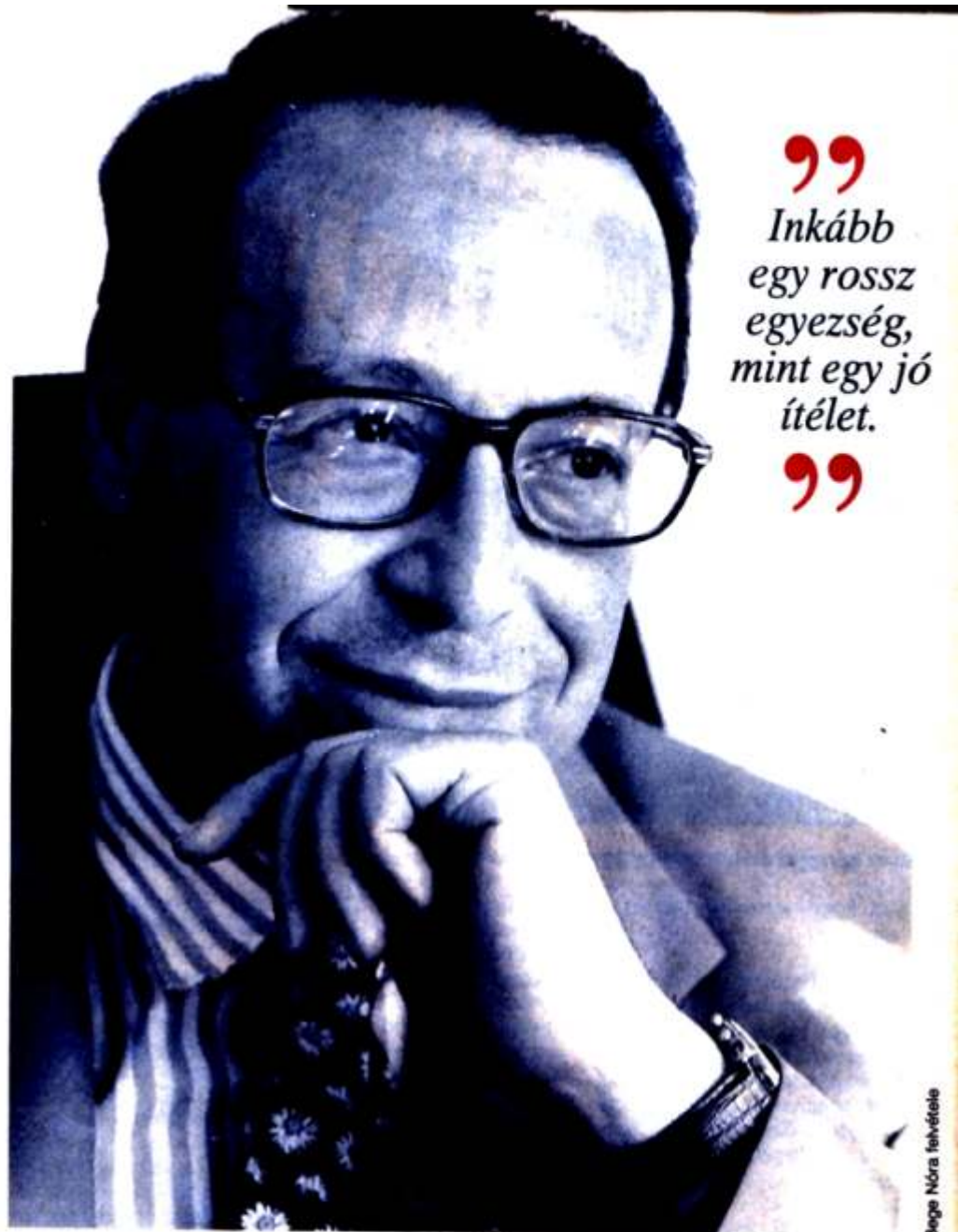
– Sajnos, már csak édesanyám él, oldalági rokonok egyébként sincsenek. Nagyszüleim közül csak az anyai nagyanyámat ismertem.

– Tudom, hogy családja sok tagját megölték. Gyerekkorában foglalkoztatta az az érzés, hogy élő rokonok helyett csak emberek emlékei veszik körül? Egy virtuális család...

– Ennek a modern kornak, minden szörnyűsége mellett, annyi pozitívuma azért volt, hogy legalább fényképalbumokban megismerkedhettem az ember azokkal, akiket sohasem láthatott. Kérek is még anyámtól fényképeket, hiszen lakásom egyik fala afféle „fényképalbum” lett az idők során. Ott gyűjtöm a családot...

– Volt annak valami különös oka, hogy jogász lett?

– A bölcsészkarra felvételiztem, de nem vettem fel. Viszont a magyart és a történelmet min-

„
Inkább
egy rossz
egyezség,
mint egy jó
ítélet.
„

Bogey Nóra felvétele

Húszforintos p

dig szerettem. A jogon is ezek voltak a felvételi tárgyak, megpróbálkoztam hát a joggal. Másodszorra fel is vettek, úgyhogy 1972-ben végeztem.

– S nemsokára elkezdődtek nevezetes próbaperei. A Merkur-ügy, az IBUSZ-ügy, a Révai lexikon...

– De volt előtte még valami... 1974-ben ajándékba kaptam egy kis Fiatot egyik külföldön élő rokonomtól. Az ügy a Konsumex révén bonyolódott, a cég 3000 forint szervizdíjat kért tőlem. Jogfenntartással kifizettem, de bepereltem őket. Első fokon vesztettem, másodfokon viszont három bölcs bíróhoz került az ügy, s így a Konsumex vesztett. 1975-ben pedig, amikor letettem az ügyvédi szakvizsgát, anyám befizetett egy földközi-tengeri hajóútra. Ebből lett a következő per. Mert repülőgép helyett másodosztályú vo-

natkupéban hoztak haza. A történet ugyanúgy folyt le: első fokon vesztettem, másodfokon nyertem. De az útleveleper, amelyről már sokan tudnak, csak a nyolcvanas évek közepén zajlott. Ezt egyébként hosszas levelezés előzte meg – köztük egy bizonyos Csúcs Lászlóval, aki akkoriban a Pénzügyminisztérium „illetékes elvtársa” volt. Szó szerint, mert hozzá tartoztak az illetékegyek... Ez a per 1985-ben kezdődött és csak 1989-ben fejeződött be. Az persze már egy más világ volt, világútlevelelünk volt, de hallottam, hogy amikor ezt előkészítették, az Igazságügyi Minisztérium illetékese gyözködte az útlevelelőosztály illetékését: ne kérjenek pénzt se bélyegre, se borítékra, mert jön a Strasser...

– Lehet, ha nem történik meg a rendszerváltás, továbbra is kénytelen 20-30-50 forintos próbapereket indítani?

- A hülyeség és a bürokrácia nem függ a rendszertől...

- De hát - hogy fellengzősen fejezzem ki magam - maga ezekkel a perekkel valójában a jogállam szükségességét dokumentálta. Nem?

- Lehetséges... A rendszerváltás környékén Bihari Mihály - akit akkor frissen zárt ki a párt - emlegette is egy konferencián, hogy minél több olyan pert kéne indítani, mint amilyeneket én vittem végig. Pedig, isten bizony, nem ezért csináltam. Csak bosszantott, hogy nem államigazgatási szervezetek, hanem olyan cégek, amelyek velem polgári jogviszonyban vannak, teljesen jogtalanul követelnek pénzt tőlem. Még ha pár forintot is...

- Úgy értem: szinte sajnálja, hogy lezárult a hőskor...

- Dehogyan zárult le! Csak épp a legutóbbi ügyben nem kellett perelnem. Azt kifogásoltam, miért kerül az erkölcsi bizonyítványhoz, illetve az útlevelelhez szükséges nyomtatvány 200-250 forintba. Ez ügyben kezdtem el levelezni tavaly, mert, ugye, a mechanizmus ugyanúgy működött, mint tíz évvel ezelőtt. Ugyanúgy érveltek, mint akkor. De aztán az idén, március 10-től mind az erkölcsi bizonyítvány, mind az útlevelel kéréslapja egységesen 47 forint lett. Ez rendben is lenne, hiszen a nyomtatásnak és a terjesztésnek ára van. Más kérdés, hogy a 47 forintot is soknak találom...

- Nem mondja komolyan...

- De komolyan mondom. Mindez a fogyasztóvédelem kategóriájába tartozik, amely nem függ sem a társadalmi rendszertől, sem a konkrét összegtől, amelyről szó van. Én a 24 forintos peremért 3000 forintot fizettem. Ma biztos sokkal többet kellene. Ám ha elvi kérdéstről van szó, ezt is hajlandó lennék befizetni.

- Önt - mint a fogyasztóvédelem apostolát - egyébként sokan a tévéből ismerik. Illetve ismerték...

- Igen, elég sokáig - 1987-től 1992-ig - szerepeltem az Ablakban mint jogi szakértő. Az Új Reflektor Magazinban pedig volt egy sorozatom, a Guruló forintok. Szerettem csinálni, mert fontosnak tartottam - s tartanám ma is -, hogy az emberek, legalább nagy vonalakban, tisztá-

Dr. Strasser Tibor (1947. Budapest.) 1965-ben érettségizik, utána két évig mechanikai műszerésznek tanul, 1967-ben szakvizsgát is tesz. Egyetemi tanulmányait az ELTE jogi karán 1967-ben kezdi, 1972-ben diplomázik. 1975-ben teszi le az ügyvédi szakvizsgát. Hosszú ideig Szentendrén, majd a kilencvenes évek elejétől Budapesten folytat ügyvédi praxist.

lékos kompromisszum még mindig jobb, mint a százszázalékos sikerrel kecsesgató per, amely ki tudja, mikor ér véget. Régi igazság ugyanis: inkább egy rossz egyezés, mint egy jó ítélet...

- Ezt eddig nem hallottam. Ügyvédtől meg különösen furcsa.

- Pedig így van. A békés megoldásnál nincs előnyösebb, főleg, ha az igazságszolgáltatás mai tempóját figyelembe vesszük. Az ügyvédek egyébként is a viták rendeződését kell elősegíteni...

- Nem mutatósbab bírósági ítélettel pert nyerni?

- Lehet, hogy mutatósbab, de nem mindig ésszerű bíróság elé vinni a vitákat.

- Az ön praxisában ezek szerint kevesebb a per, mint a megegyezés?

- Nem. Sajnos a per több. Ha az érzelmeké a főszerep, különösen nehéz méltányosan meg-egyezni.

- Fontosnak tartja, hogy meg legyen győződve védenő igazáról?

- Az ilyesminek talán a büntetőjogban van nagyobb jelentősége. A polgári ügyekben az ügyvédnek azt az igazságot kell képviselnie, amely a védenő által előadott tényekből fakad.

- A polgári ügyek alapvetően a vagyon, a pénz körül forognak. Az ügyvéd számára, gondolom, így megmutatkoznak a társadalmi változások is. Hiszen - legalábbis abban a rétegben, amelynek érdemes pereskednie - immár nem a panellakás és a tízéves kocsik a tét. Ön tapasztalja ezt az anyagi „robbanást”?

- Az kétségtelen, hogy ma egy-egy válás során nagyobb vagyonok forognak kockán, mint tíz évvel ezelőtt. S az is nagy különbség, hogy az akkori joggyakorlat csak a fele-fele arányú megosztást ismerte el. Ma már viszont el lehet térni ettől az aránytól, csak házassági szerződés kell hozzá.

- Ami nálunk nemigen divat.

- Álszemérmes társadalmunk szerint ez nem egyeztethető össze a szerelemmel... Pedig minden későbbi jogvitát el lehetne kerülni, ahogy például Amerikában is csinálják. A gyerekelhelyezésben is jobb volna, ha a felek maguk állapodnának meg, mint hogy a bíróság döntson.

- Annál is inkább, mert láthatólag a bíróság sem lehet teljesen objektív. Hiszen akkor nem születne kétféle ítélet elsőfokon, másodfokon, esetleg a Legfelsőbb Bíróságon. Mennyire ismeri a bírákat? Amikor elől, kik alkotják a tárgyalást vezető tanácsot, már tudja, hogy mire számíthat?

- Van némi tapasztalatom ebben, de azért engem is ért már meglepetés, merthogy a bírák is emberek... Mindig előfordulhat: ha más bíró tárgyalná az ügyet, más ítélet születne, esetleg máskor ugyanez a bíró másképpen döntene.

- De hát ez borzasztó...

- Nem borzasztó. Ezért van a másodfok, ezért van a harmadfok, a felülvizsgálat lehetőség. Nem egy ügyem volt, amelyet elsőfokon elvesztettem, másodfokon szintén, har-

madfokon viszont igazam lett. Ez a szakma bizonyos fokig türelmemjáték. Csak az a fontos, hogy az ember elég bölcs legyen. Mármint abban az értelemben, ahogy az a bizonyos sokszor idézett francia püspök fohászkozott... Tehát, hogy: „Istenem, adj derűt és nyugalmat, hogy mindazt elviseljem, amit nem tudok megváltoztatni, adj bátorságot, hogy mindazt megváltoztassam, amit meg tudok változtatni, s adj bölcsességet, hogy mindig különbséget tudjak tenni a kettő között”.

- Igen, csak engem mindig meglep, hogy az igazság milyen viszonylagos.

- Hát igen. A jog és az igazság, az erkölcs és az igazság eltérhet egymástól. A jogban sok a kiszámíthatatlanság.

- Akkor mi a szép az önök pályájában?

- Az, ha az ember felépít egy koncepciót, és az megáll a lábán. Ez főleg a személyiségi jogok megsértésekor játszik szerepet, hiszen itt szinte minden az érvelésen áll vagy bukik. S hagyomány sem igen van a bírói ítékezésben, ugyanis ez a kategória csak a nyolcvanas évektől létezik a gyakorlatban.

- Ön meglehetősen közismert a sajtóban, gyakran szerepel helyreigazítási ügyekben. Úgy tudom, személyében is szokták támadni. Mennyire keresztezi pályáját a politika?

- Előfordul, hogy keresztezi. Sőt, épp nemrégiben támadott meg egy újságíró azzal, hogy én csak a liberálisokat képviselem. Nevetséges... Hiszen nem aszerint vállalom egy ügyet, hogy a kliensem milyen címke van. Az persze lehet, hogy a liberálisokat több sértés éri, s ezért van több ügyük. Esetleg érzékenyebbek, mint mások... De engem az ügy igazsága érdekel, nem a személy kiléte.

OTP-ügy: Más néven: kamatos kamat-ügy. Ezelőtt tíz-húsz évvel az ember nem autószalomban vett egy gépkocsit, hanem elzarándokolt egy OTP-fiókba, befizette a vételár bizonyos hányadát (a nyolcvanas években már a felét), majd „ürelmesen” várt négy-öt-hat évig. Az OTP ezenközben évi két százalék kamatot fizetett a letétbe tett összegre. De nem kamatos kamatot. Strasser ezért indított pert, meg is nyerte... Ez volt a „húszonnégy forintos” precedensper.

Útlevelelper: A Belügyminisztérium megbízásából - szintén a nyolcvanas években - az IBUSZ-hoz kellett benyújtani az útlevelekérelmet, amely cég a 350 forintos illetéket felül még 45 forint eljárási költséget is kért. Dr. Strasser akkor azt kifogásolta: ha a Belügyminisztérium „albérléte” ad ki munkát egy cégnek, annak költségeit miért az állampolgárnak kell megfizetnie? Vagy ha igen, az illeték összegében ez miért nem foglaltatik benne?

- S az mennyire érdekli, hogy meg is nyeri a pert?

- Ha vállalom az ügyet, természetesen meg is akarom nyerni. De nyilvánvaló: másképp alszom az ítélet után, ha olyan perről van szó, amely ügyfeletem egzisztenciájában érinti, és más eset, ha egy személyiségi jogi ügyben úgy ítélt a bíróság, hogy túl érzékenyek vagyunk... Nem győzőm ismételni: a tárgyalóteremben minden előfordulhat. Még az is, hogy ugyanaz a ténylet, megszólalásig hasonló ügyben, néhány év elteltével két, egymással szöges ellentétben álló ítéletet hoz. Én mindenesetre ahhoz tartom magam: még a biztos nyeronék látszó pert is el lehet veszíteni, s a legbizonytalanabb kimenetelűt is meg lehet nyerni. Csak az a per nem nyerhető meg, amelyet el sem indít az ember...

róbaper

ban legyenek a jogaikkal. A közszolgálati televízióknak volna feladata ebben.

- Ma megengedhetné magának, hogy amolyan „úri passzióból” folytasson precedensperket? Hiszen az ilyesmi meglehetősen időigényes dolog.

- Volt olyan perem, amelyben egyetlen tárgyaláson ítéletet hozott a bíróság, s volt olyan is - az útlevelelper -, melyben többkilónyi levelezés keletkezett. De nem volt terhemre... Nem tudom egyébként, ha nem sikerül 47 forintot csökkenteni a kérelmek árát, nem indítottam volna-e pert... Szerencsére azonban erre nem volt szükség. Hiszen én nem okvetlenül perben akarok nyerni. Ha peren kívül rendeződnek a dolgok, annál jobb. Szerettem a kompromisszumos megoldásokat, mert azt mondom: a nyolcvanszáza-